

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

HUDEBNÍ UMĚNÍ

HARFA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

NÁZEV: OBOR HARFA NA ZUŠ

PODNÁZEV: PREZENČNÍ VERSUS DISTANČNÍ VÝUKA

ANETA PÁVKOVÁ

Vedoucí práce: doc. Mgr. Jana Boušková

Oponent práce: MgA. Ana Brateljević, Ph.D.

Datum obhajoby: 13. - 14.6.2022

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, 2022

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

MUSIC AND DANCE FACULTY

ART OF MUSIC

HARP

BACHELOR ´S THESIS

TITLE: FIELD HARP AT PRIMARY ART SCHOOL

SUBTITLE: FULL-TIME VERSUS DISTANCE LEARNING

ANETA PÁVKOVÁ

Thesis Supervisor: doc. Mgr. Jana Boušková

Thesis Opponent: MgA. Ana Brateljević, Ph.D.

Date of thesis defense: 13th – 14th June 2022

Academic title granted: BcA.

Prague, 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

Obor harfa na ZUŠ, prezenční versus distanční výuka

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne 22.4.2022

.....

podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

ABSTRAKT

Práce se zabývá výukou oboru harfa na základních uměleckých školách. Věnuje se obecným cílům vzdělávání základních uměleckých škol, talentu, motivaci a péči žáka. Popisuje podrobně školní vzdělávací program oboru harfa a metodiku práce učitele s žákem. Dále srovnává prezenční a distanční výuku oboru harfa na základě provedeného výzkumu.

Klíčová slova: základní umělecká škola, harfa, výuka, žák, učitel

ABSTRACT

The thesis is focused on teaching the field of harp at the primary art schools. It is dealing with the general goals of education of the primary art schools, talent, motivation and efforts of the student. It describes in detail the school educational program in the field of harp and the methodology of the teacher's work with the student. It also compares full-time and distance learning in the field of harp on the basis of research.

Key words: primary art school, harp, learning, student, teacher

Poděkování

Srdečně děkuji všem, kteří se podíleli na vzniku této práce a bez jejichž laskavého přispění by tato práce nemohla vzniknout.

Obsah

Úvod	10
1. Základní umělecká škola	11
1.1. Cíle základního uměleckého vzdělávání	12
1.1.1. Talent.....	12
1.1.2. Motivace	13
1.1.3. Píle	14
2. Obor harfa	15
2.1. Učební plán	16
2.1.1. Přípravné studium.....	18
2.1.2. I. stupeň.....	18
2.1.3. II. stupeň	20
2.2. Metodika práce učitele s žákem	21
2.2.1. Sezení	21
2.2.2. Postavení rukou	21
2.2.3. Orientace na strunách	22
2.2.4. Přeladování	22
2.2.5. Dynamika	23
2.2.6. Stupnice	23
2.2.7. Akordy	24
2.2.8. Prstová cvičení a etudy	25
2.2.9. Melodie a frázování	25
2.2.10. Tlumení strun	25
2.2.11. Specifické techniky harfové hry.....	26
2.2.12. Paměť.....	27
2.2.13. Cvičební režim	28
2.2.14. Ladění nástroje a výměna strun	28
2.2.15. Hra z listu	28
3. Prezenční a distanční výuka.....	30
3.1. Učitelé	30
3.2. Žáci	33
3.3. Rodiče	34
Závěr	35
Seznam použité literatury a zdrojů.....	36
Příloha.....	38

Seznam příloh

1. Dotazník

Úvod

Harfa je nádherným královským nástrojem, jehož tóny pohladí po duši každého posluchače. Přesto se jedná o nástroj, jehož výuka na základních uměleckých školách není dodnes až tak běžná. Přestože základních uměleckých škol je v naší republice nespočet, ty, které nabízejí výuku hry na harfu, mezi nimi budeme hledat jak jehlu v kupce sena. Zároveň by se dalo říci, že výuka harfy je na základních uměleckých školách relativně mladým oborem. Na lidových školách umění, které byly předchůdci současných základních uměleckých škol, se hra na harfu nevyučovala vůbec. Kdo se v té době chtěl na harfu naučit hrát, musel se obrátit na tehdejší profesorku konzervatoře paní Libuši Váchalovou, která dotyčnému zájemci poskytla individuální lekce. Jednou z prvních takovýchto „žaček“ byla i naše současná harfistka Zbyňka Šolcová, která sama před čtyřmi lety přijala místo učitele harfy na základní umělecké škole.

I mně se dostalo příležitosti vyzkoušet si roli učitele harfy na základní umělecké škole. Stalo se tak ve školním roce, který prvně zachvátila celosvětová pandemie, a s níž vyvstala i potřeba vzdělávat žáky zcela novou formou, tedy distančně. Řada mých kolegů se především zpočátku potýkala se spoustou komplikací, které s sebou tento způsob výuky přinesl, ale nakonec tuto situaci všichni zvládli, a to jak učitelé, tak žáci včetně jejich rodičů. Přesto se pohled všech zúčastněných na distanční výuku obecně různí. Tato skutečnost mne přivedla k otázce, jak by se asi všem mým harfovým kolegům a jejich žákům, potažmo i zákonným zástupcům žáků zamlouvalo, kdyby naši zákonodárci schválili změnu školského zákona, kterou by byla umožněna kombinovaná výuka na základních uměleckých školách, a která by se tak dotýkala i oboru harfa.

1. Základní umělecká škola¹

Základní umělecká škola, neboli zkráceně ZUŠ, je jedním z typů škol, které se řadí do spektra škol Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Získává tak status školy, která udržuje vysoký standard vzdělávání, neboť se řídí vyhláškou o základním uměleckém vzdělávání č. 71/2005 Sb. ze dne 9. února 2005. ZUŠ vznikla z dřívější lidové školy umění, která se označovala zkratkou LŠU. V České republice je evidovaných celkem 525 základních uměleckých škol, státních i soukromých dohromady.

Tyto školy poskytují základní vzdělání v uměleckých oborech, jakými jsou obor hudební, výtvarný, taneční a literárně-dramatický. V rámci hudebního oboru se věnují převážně individuální výuce. Zajišťují přípravné studium pro žáky od pěti let, základní sedmileté studium I. stupně a čtyřleté studium II. stupně a rovněž čtyřleté studium pro dospělé. Mimořádně nadaným žákům také umožňují studium s rozšířeným počtem hodin.

Jednou za tři roky se pro každý obor i hudební nástroj koná přehlídka ZUŠ, jíž vyhláší MŠMT a ve které jednotlivé školy porovnávají svoji uměleckou úroveň. Zvučné jméno získává ZUŠ taktéž na základě množství získaných ocenění, která jejich žáci obdrží na národních či mezinárodních soutěžích.

Každá ZUŠ však nemá možnost nabídnout žákům celou paletu uvedených uměleckých oborů. Stejně tak v případě hudebního oboru nemusí mít ve svém portfoliu k dispozici výuku hry na úplně všechny hudební nástroje. Některé ZUŠ se tak věnují výhradně výuce hry na hudební nástroje, o něž bývá největší zájem ze strany žáků respektive, ke kterým jsou děti nejčastěji vedeny svými rodiči. V žádné ZUŠ proto nechybí výuka hry na klavír, housle, kytaru či flétnu.

Důvody mohou být různé. Většinou se jedná o skutečnost, že škola nemá k dispozici dostačující prostory. Má-li prostory, může být pro změnu limitovaná maximálním počtem žáků přijatých ke vzdělávání, jenž je pevně stanovený MŠMT, a který škola nesmí překročit. V případě výuky hry na méně obvyklý hudební nástroj, pro nějž není příliš velké uplatnění v orchestru, může být důvodem k neotevření takového oboru obava ředitele, že o daný obor bude ze

---

¹ *Základní umělecká škola* - *Wikipedie* [online]. [cit. 2022-03-21]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Z%C3%A1kladn%C3%AD_um%C4%9Bleck%C3%A1_%C5%A1kola a *Www.izus.cz* [online]. [cit. 2022-03-21]. Dostupné z: https://www.izus.cz/kontakt/seznam_zakladnich_umeleckych_skol_v_cr/

strany žáků, potažmo rodičů, malý zájem. Kvůli jednomu žákovi se ZUŠ nevyplatí daný obor otevírat, ani hledat a přijímat učitele. Dalším faktorem může být i skutečnost, že škola nedisponuje dostatečným obnosem finančních prostředků, s nímž je otevření nového oboru úzce spjatý.

1.1. Cíle základního uměleckého vzdělávání²

Základní umělecké školy jsou primárně zaměřeny na rozvíjení talentu žáků, podněcování jejich tvůrčích schopností a na obohacení pohledu každého z nich o estetickou rovinu. Poskytují základní vzdělání u vybraného uměleckého oboru s ohledem na potřeby a možnosti jednotlivce. Zároveň připravují žáky ke studiu na středních a vysokých školách uměleckého či pedagogického směru. Nesnaží se však vést žáky výhradně k tomu, aby se z nich stali především profesionální umělci, ale má snahu vychovávat i umělecké nadšence, pro něž se jejich zájem o umění stane nedílnou součástí života.

Studiem uměleckého oboru dochází k rozvoji vlastností a dovedností důležitých pro život, jakými jsou empatie, ctižádost, cílevědomost, soustředění, paměť, sebeovládání, kultivované chování či tolerance k odlišnostem.

Jestliže má žák talent pro konkrétní uměleckou činnost, potřebuje k jeho rozvoji správné vedení a vhodné podněty zaměřené ke stimulaci (motivaci) a touze usilovně pracovat (píli).

1.1.1. Talent³

Talent je určitý geneticky zděděný potenciál či inherentní schopnost jedince, kterou nám lidově řečeno „dala do vínku matka příroda“. Lze jej definovat jako zvláštní osobní predispozice, díky nimž má daný člověk vysoké schopnosti, které se vztahují k jedné, dvěma a výjimečně i několika oblastem. O talentu mluvíme

---

² ZUŠ Kravaře - Úvodní stránka [online]. [cit. 2022-03-21]. Dostupné z: <http://www.zuskraavare.cz/> a *Cíle základního uměleckého vzdělávání*: [online]. [cit. 2022-03-21]. Dostupné z: <http://www.zuskynsperk.cz/umelecke-obory/>

³ *Talent - co to je, druhy talentu* [online]. [cit. 2021-11-30]. Dostupné z: http://cs.housepsych.com/talant_default.htm dále FOŘTÍK, Václav a Jitka FOŘTÍKOVÁ. *Nadané dítě a rozvoj jeho schopností*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-297-3, s. 12, 54. a DOČKAL, Vladimír. *Zaměřeno na talenty aneb Nadání má každý*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-840-3, s. 13, 23, 60.

na základě výsledků činnosti jedince, které se vyznačují novostí a originalitou přístupu. Talent jedince se projeví i v jeho osobitém rukopisu v dané činnosti, jíž se věnuje. Talent sám o sobě nemusí být vždy okamžitě viditelný. Jeho včasné rozpoznání je však základem úspěšné práce s žákem. Velkou měrou je ovlivněn i jeho životními podmínkami. Pro rozvoj talentu je zásadní podpora a stimulace v rodině. Škola je pak prostředkem, který má pomoci talent žáka rozvíjet.

Talent je jako drahokam, který je třeba opracovávat tak, aby se z nepoužitého kusu kamene proměnil v zářivý klenot. Vyžaduje tedy čas a práci strávené jeho rozvíjením, a tím přirozenou schopnost přeměňovat jej v něco víc. Výrazný talent však někdy mívá tak silnou moc, že člověku vládne a nutí jej, aby jeho touha našla cestu ven, stejně jako si silná rostlina najde pro svůj růst cestu skrze asfalt.

Někteří anglicky píšící autoři tvrdí, že talent se týká jen neintelektových činností, mezi něž patří právě umění. Již v roce 1980 upozornil americký psycholog Howard Gardner, který se zabýval vývojevou psychologií, na existenci několika typů talentu. Popsal je ve své knize *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences* vydané o tři roky později. Jedním z nich je i talent hudební. Ten vyžaduje angažovanost celé osobnosti.

1.1.2. Motivace

Motivace je soubor vnitřních a vnějších podnětů, které vedou k uvolnění určitého množství energie. Ta usměrňuje chování a jednání jedince takovým způsobem, aby dosáhl vytčeného cíle. Vnějšími podněty jsou pobídky a cíle, těmi vnitřními pak motivy. Čím silněji je jedinec motivován, tím pro dosažení cíle vynaloží více duševního i tělesného úsilí. Každý však potřebuje pro daný typ činnosti jinou úroveň motivace, aby byl schopen podat svůj nejlepší výkon.⁴

Právě tak tomu je i u každého žáka základní umělecké školy. Aby podal ten nejlepší výkon, je třeba jej správně, tedy vhodnými pobídkami motivovat. Motivace musí být stálá. Těmi nejběžnějšími způsoby či formami motivace žáka hudebního oboru ZUŠ jsou především školní koncerty a vystoupení mimo školu.

---

⁴ RYMEŠOVÁ, PhDr. Pavla a PhDr. Kateřina CHAMOUTOVÁ. *Průvodce psychologií osobnosti a sociální psychologií pro distanční studium*. Praha. ISBN 978-80-213-0814-5, s. 97-99.

Kromě koncertů mimo školu jimi mohou být i umělecké festivaly, workshopy, přehlídky ZUŠ, ale i domácí či zahraniční soutěže. V případě možností i masterclassy. Dále se může jednat o vytvoření audio či video nahrávky a její zveřejnění například na Youtube. Vhodným podnětem mohou být i poslechy či zcela konkrétní interpretace skladby na Youtube dle doporučení učitele.

1.1.3. Píle

Píle je jisté úsilí, snaha či horlivost, která je potřeba k dosažení určitého cíle.⁵

Novinář a spisovatel Malcom Gladwell ve svém bestselleru Mimo řadu tvrdí, že *„důležitější než jakékoli nadání je tvrdá práce“*. Toto tvrzení opřel o studii, kterou před více jak dvaceti pěti lety vypracoval se svými kolegy z berlínské Akademie múzických umění švédský psycholog K. Anders Ericsson. Všechny houslisty této akademie roztřídili *„do tří skupin: v první skupině byli studenti s vyhlídkou na kariéru světových sólistů, ve druhé ti, kteří byli hodnoceni jako „dobří“ a ve třetí pravděpodobně budoucí učitelé hudby na veřejných školách.“* Všem jim následně položili stejnou *„otázku – kolik hodin máte od chvíle, co jste poprvé vzali do ruky smyčec, přibližně odcvičeno?“* Studenti všech tří skupin začali hrát zhruba v pěti letech. Zpočátku cvičili podobně poctivě dvě až tři hodiny týdně. Ve věku osmi let se již začaly projevovat počátky nápadných rozdílů. *„Nakonec ti nejlepší z dvacetiletých studentů měli odcvičeno celkem deset tisíc hodin. Naopak ti průměrní stihli za svůj hudební život jen osm tisíc hodin a budoucí učitelé pouhé čtyři tisícovky.“* Chce-li tedy jedinec *„obstát v jakémkoli oboru“* měl by *„mít za sebou 10 000 hodin tréninku. Zatím prý nikdo nenarazil na skutečně prvotřídního mistra, který by měl odcvičeno méně.“* Gladwell k tomu uvedl i několik příběhů známých a úspěšných lidí. Tak například skupina Beatles nebyla geniálními hudebníky, jen *„měli neuvěřitelný trénink: během dvou let hráli v Hamburku téměř sedm dní v týdnu, často i osm hodin denně. Po této přípravce se pak „den ze dne“ stali slavnými.“*⁶

---

⁵ Vyhledávání [píle] [online]. [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <https://vokabular.ujc.cas.cz/hledani.aspx?hw=p%C3%ADle>

⁶ Rodina.cz [online]. [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <https://rodina.cz/clanek8297.htm>

2. Obor harfa

Výuka hry na harfu je v základních uměleckých školách relativně mladým oborem. Začala se zde vyučovat až na konci 20. století. Jako první se výuky ujala Jana Střížková. Vzdělávání žáků zahájila na ZUŠ Šimáčkova v Praze Holešovicích od školního roku 1997/1998. Vyučovala tehdy hru na pedálovou harfu značky Erard. ZUŠ ji získala z AMU jakožto již vyřazený nástroj. Jejími prvními žačkami byly Hana Blažíková a Kateřina Doležalová. Hana absolvovala v roce 2005, Kateřina o rok později. Hru na háčkovou harfu začala učit až v roce 2009. K výuce získala nechanickou harfu.⁷ Následně se ke vzdělávání žáků přidala Hana Jouzová Müllerová. Po ní pak i Vendulka Vaňková, která v současné době zastává funkci předsedkyně harfové sekce Ústřední umělecké rady ZUŠ.

Obor harfa se v současné době vyučuje pouze na jedenatřiceti základních uměleckých školách v celé České republice, a to pod vedením dvaceti osmi učitelů. Největší koncentrace výuky je přirozeně soustředěna v Praze. Zde najdeme hned jedenáct základních uměleckých škol, které nabízejí výuku hry na harfu. Jsou jimi ZUŠ Biskupská na Novém Městě, ZUŠ Jana Hanuše na Břevnově, ZUŠ Zbraslav, GMHŠ na Žižkově, soukromá ZUŠ Music Art na Barrandově, ZUŠ Lounských v Nuslích, Fakultní ZUŠ Stodůlky, ZUŠ Šimáčkova v Holešovicích, ZUŠ Ilji Hurníka na Vinohradech, ZUŠ Marie Podvalové v Čakovicích a ZUŠ Taussigova v Kobylisích. Výuku na nich zajišťuje devět učitelů. Ve středočeském kraji se vyučuje harfa na třech základních uměleckých školách, a to na ZUŠ Říčany, ZUŠ J. A. Bendy v Benátkách nad Jizerou a ZUŠ Otakara Vondrovce v Poděbradech. V jihočeském kraji pak na ZUŠ Otakara Ševčíka v Písku a ZUŠ Piaristické náměstí v Českých Budějovicích. V západočeském kraji je možné se učit hře na harfu na ZUŠ Terezie Brzkové a ZUŠ Bedřicha Smetany v Plzni. V severních Čechách jen na ZUŠ Liberec. V královéhradeckém kraji najdeme obor harfa na ZUŠ Jičín, ZUŠ Nová Paka a v pardubickém kraji na ZUŠ Karla Malicha v Holicích a ZUŠ Vysoké Mýto. Na Moravě se pak vyučuje tento obor na osmi základních uměleckých školách pod vedením sedmi učitelů, a to na ZUŠ Jaroslava Kvapila v Brně, ZUŠ Morava ve Zlíně, ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm, ZUŠ Žerotín v Olomouci, ZUŠ Iši Krejčího v Olomouci, ZUŠ Leoše Janáčka v Ostravě Vítkovicích, ZUŠ Eduarda Marhuly v Ostravě Mariánských Horách a ZUŠ Pavla Kalety v Českém Těšíně.⁸

---

⁷ Konzultace s Janou Střížkovou ze dne 15.4.2022

⁸ Mailová korespondence s MgA. Vendulkou Vaňkovou ze dne 14.4.2022

Přestože je harfa nejen zvukově nádherným nástrojem, je právě tento obor vyučován na základních uměleckých školách poskromnu. Jak jsem již zmínila, důvodů je hned několik. Tím největším je bezesporu zakoupení hudebního nástroje školou nejen k výuce samotné. Každá škola, která výuku hry na harfu nabídne, by měla mít k dispozici i několik nástrojů ve svém fondu nástrojů, a to k zapůjčení žákům pro domácí přípravu. Ačkoliv zájem o hru na harfu z řad žáků prožívá svoji renesanci, chybí školám finanční prostředky na pořízení tohoto nástroje, neboť jeho cena je značně vysoká, a to i v případě nákupu nástroje takzvaně z druhé ruky. Školy mají navíc finanční limity na nákup, což zcela zbytečně brzdí rozmach výuky. Nákup nástroje do částky 40.000 Kč nemusí škola oznamovat. Nákup nad tuto částku až do výše 100.000 Kč musí schválit zřizovatel školy. Nákupy nad částku 100.000 Kč musí také projít schvalovacím procesem u zřizovatele školy, je však daleko složitější nežli v předchozím případě. Škola, respektive ředitel školy, musí zdůvodnit a především obhájit, že je nákup skutečně potřebný a navíc nejvýhodnější, a tím i vynaložené prostředky na jeho realizaci.⁹

2.1. Učební plán

Na základě Rámcového vzdělávacího programu pro základní umělecké vzdělávání, vydaného MŠMT v roce 2010, si každá ZUŠ vypracovává sama školní vzdělávací program, a to zvláště pro každý jednotlivý obor.¹⁰ Školní vzdělávací program každé ZUŠ se tedy trochu liší.

Školní vzdělávací program oboru hra na harfu je standardně rozčleněn do dvou let přípravného studia, sedmi let prvního vzdělávacího cyklu a čtyř let druhého vzdělávacího cyklu, před nímž může být jeden přípravný ročník.

Hra na harfu probíhá formou individuální výuky. Žák prvního a druhého vzdělávacího cyklu má jednu vyučovací hodinu harfy týdně o délce 45 minut. Žák v přípravném ročníku předcházejícího prvnímu vzdělávacímu cyklu má hodinu harfy také jednou týdně avšak pouze v rozsahu poloviny běžné vyučovací hodiny.

---

⁹ Konzultace se Šárkou Bilanovou ze dne 17.4.2022

¹⁰ *Základní umělecká škola* - *Wikipedie* [online]. [cit. 2022-03-21]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Z%C3%A1kladn%C3%AD_um%C4%9Bleck%C3%A1_%C5%A1kola

Povinnou součástí vzdělávání v tomto oboru je i skupinová výuka hudební nauky. Tu absolvuje žák v přípravce a v prvním až pátém ročníku I. stupně, a to také jednou týdně v rozsahu jedné 45 minutové vyučovací hodiny.

Kromě toho si žák musí vybrat jeden z povinně volitelných předmětů, a to buď Komorní hru, nebo Sborový zpěv. Předmět si zvolí na základě doporučení svého učitele. Povinně volitelný předmět má od čtvrtého ročníku I. stupně, a to jednou týdně 45 minut. Žák ve II. stupni navštěvuje po celé čtyři roky tohoto cyklu předmět Komorní hra. Na některých ZUŠ může každý jejich žák hudebního oboru navštěvovat zároveň i nepovinně a bezúplatně předmět Sborový zpěv.

Žákovi, který prokazuje mimořádné předpoklady pro studium a má dlouhodobě mimořádné studijní výsledky v hlavním oboru, může ředitel školy navýšit hodinovou dotaci o půl až jednu hodinu týdně, vždy na jeden školní rok, a vzdělávací obsah výuky je pro mimořádně nadaného žáka individualizován. Mimořádně nadaným žákem je označován žák na základě posudku pedagogicko-psychologické poradny.

Zcela individuální a citlivý přístup učitele vyžaduje i výuka žáka se zdravotním handicapem. Pro takového žáka je potřeba vypracovat zcela individuální studijní plán.

Vzdělávací obsah studia pro dospělé stanovuje učitel na základě vzdělávacích potřeb a schopností jednotlivého žáka, a to na jeden školní rok. Výuka probíhá v rozsahu jedné vyučovací hodiny. Hodinu je možné rozdělit na individuální výuku a výuku Souborové nebo Komorní hry.¹¹

Na většině základních uměleckých škol se hra na harfu vyučuje podle učebních osnov, které sestavila předsedkyně harfové sekce Ústřední umělecké rady ZUŠ Vendulka Vaňková. Žák se tak začíná učit hrát nejprve na háčkovou harfu, poté podle svých možností a individuálních dispozic přechází na harfu pedálovou.

---

¹¹ *Školní vzdělávací program*. Základní umělecká škola Ilji Hurníka, 2019. Dostupné z: <https://zusiurnika.cz/o-skole/dokumenty-ke-stazeni/>, s. 70-72 a *Školní vzdělávací program*. Základní umělecká škola Otakara Vondrovce, s. 145-148

2.1.1. Přípravné studium¹²

Během prvního a druhého ročníku přípravného studia si žák osvojí základní návyky, jakými jsou správné sezení u nástroje a jeho držení, a napodobí je. S pomocí učitele a přiměřeně svému věku zvládne i základní postavení rukou. Je schopen orientovat se na strunách a v prstových cvičeních používá první, druhý a třetí prst (palec, ukazovák a prostředník) obou rukou. Podle individuálních schopností zahraje podle sluchu a z paměti říkadla a jednoduché dětské lidové písně.

2.1.2. I. stupeň¹³

V prvním ročníku si žák osvojí základní návyky, jako je správné držení těla, nástroje a postavení rukou, a předvede je. Orientuje se na strunách a v jednoduchém notovém zápisu. Zahraje dvojhmaty (primy, sekundy, tercie, kvarty, kvinty, sexty). V prstových cvičeních používá všechny čtyři prsty obou rukou. Zahraje z paměti jednoduchou skladbičku či lidovou píseň. Je schopen použít základní dynamiku piano a forte.

V druhém ročníku již žák hraje noty v houslovém a basovém klíči nad i pod osnovou. Je schopný sám přečíst notový zápis jednoduché skladby, respektovat její při hraní a vytvořit si k takovéto skladbě prstoklad. Zvládne a je schopen předvést podkládání ve stupnici C dur a trojzvuk ve formě secco. Dále předvede souhru pravé a levé ruky v jednoduchých písničkách. Používá přeladovací háčky v několika základních tóninách, a to v C dur, G dur a Es dur. Zahraje z paměti skladby odpovídající jeho schopnostem a také v unisonu s učitelem. Používá základní dynamiku.

Ve třetím ročníku žák využívá základní návyky a dovednosti a používá základní technické prvky hry jako základní úhozy s ohledem na kvalitu tónu a základní prstovou techniku. Hraje stupnice přes dvě oktávy, trojzvuk ve formě secco a rozložených akordů, ale také obraty durového kvintakordu. Zahraje prstová

---

¹² *Školní vzdělávací program. Základní umělecká škola Ilji Hurníka, 2019. Dostupné z: <https://zusiurnika.cz/o-skole/dokumenty-ke-stazeni/>, s. 70-72 a Školní vzdělávací program. Základní umělecká škola Otakara Vondrovce, s. 145-148*

¹³ *Školní vzdělávací program. Základní umělecká škola Ilji Hurníka, 2019. Dostupné z: <https://zusiurnika.cz/o-skole/dokumenty-ke-stazeni/>, s. 70-72 a Školní vzdělávací program. Základní umělecká škola Otakara Vondrovce, s. 145-148*

cvičení střední obtížnosti. Podle notových označení i podle vlastního cítění je schopný vyjádřit náladu skladby dynamikou (piano, mezzoforte, forte) a vhodně volenými tempy. Využívá více dynamické škály nástroje, seznamuje se s frázováním a základními hudebními styly. Použije během hry přeladovací háčky, které jsou umístěné na krku harfy.

Ve čtvrtém ročníku žák již zvládne předvést několik způsobů hry stupnic, a to rovným pohybem a protipohybem nejprve dvěma prsty v prstokladu 2-1, 3-2, 4-3. Dále zahraje trojzvuk ve formě secco akordů, rozložených akordů a arpeggia. Prstová cvičení hraje střední obtížnosti, nově se učí klouzání palcem z jedné na druhou strunu a jednohlasé oktávové flažolety. Zahraje z paměti skladbu v rozsahu jedné strany obvyklého notového formátu. S ohledem na vývoj svých schopností zahraje jednoduché písničky podle sluchu s doprovodem se základními harmonickými funkcemi (tónika, subdominanta, dominanta).

V pátém ročníku žák zahraje technická prstová cvičení v tempu allegro. Plynule zahraje ve vyšších polohách a běžně používá ladící háčky během hry. Je schopný zahrát doprovod podle základních akordických značek. Zahraje stupnice v sextách, rozklady septakordů a arpeggio, trioly a tečkovaný rytmus. Samostatně vytvoří jednoduché prstoklady. Využije jemnější odstíny výrazových prostředků. V souladu se svými schopnostmi doprovodí zpěv či melodický nástroj.

V šestém ročníku zahraje žák stupnice dvěma rukama v rozsahu decimy nebo sexty, dle svých schopností v tempu allegro. Hraje již septakordy ve formě malého a velkého rozkladu a arpeggia. Využívá všech tónin ladících háček (Es dur, B dur, F dur, C dur, G dur, D dur, A dur, E dur). Při hře na pedálovou harfu se pomocí pedálů orientuje v základních tóninách (Es dur, B dur, F dur).

V sedmém ročníku žák ovládá základní nástrojovou techniku, jakou je přeladování háček a prstová technika střední obtížnosti. Při hře na pedálovou harfu používá jeden zářez u všech sedmi pedálů. Zahraje plynule ve všech polohách a v základních tóninách. Orientuje se v notovém zápise i ve složitějších rytmech. Využije elementárních poznatků o dynamických, agogických a dalších prostředcích při interpretaci skladeb různých dob a stylů. Doprovodí podle notace i akordických značek. Vytvoří vlastní doprovody k písním.

2.1.3. II. stupeň¹⁴

V přípravném ročníku druhého cyklu si žák s přihlédnutím ke své dosavadní úrovni vzdělání doplní chybějící hudebně-teoretické znalosti a praktické dovednosti tak, aby zvládl a předvedl výstupy I. stupně studia. Měl by se tedy orientovat v notovém zápise v houslovém i basovém klíči, v prstových cvičeních zvládat používání všech čtyř prstů obou rukou, zahrát trojzvuk secco, velký rozklad a nastudovat větší počet kratších skladeb různého charakteru a přiměřené obtížnosti.

V prvním ročníku druhého cyklu zahraje žák rytmicky obtížné útvary (tango, habanera) a je schopen zahrát z listu jednoduchou skladbu. Při hře na pedálovou harfu využívá také tóniny C dur, G dur, D dur a A dur. Zahraje z paměti skladbu v rozsahu dvou stran. Naladí si nástroj. Využívá elementární poznatky o dynamických, agogických a dalších prostředcích při interpretaci skladeb různých období a stylů.

Ve druhém ročníku druhého cyklu žák využívá techniku a sílu úhozu k jemnému a barevnému propracování interpretované skladby. Vybere si skladbu podle svého zájmu a sám ji nastuduje. Využívá doposud získané teoretické znalosti k hlubšímu pochopení obsahové i formální stránky hraných skladeb a aktivně zasahuje do výběru svého repertoáru. Při hře na pedálovou harfu se orientuje ve všech durových tóninách s béčkou. Je schopný zahrát rytmicky náročnou skladbu s kombinací trioly a duoly v pravé a levé ruce, takzvaně „dvě ku třem“.

Ve třetím ročníku druhého cyklu žák samostatně zvolí způsob provedení technických prvků hry na nástroj podle charakteru a žánru interpretované skladby. Pracuje plasticky s dynamikou a jejími náhlými i pozvolnými změnami. V levé ruce ovládá hru „étouffe“ palcem, v pravé ruce hru staccato. Využívá bisbigliando. Podle posluchačských i interpretačních zkušeností rozebere a zhodnotí výkon jiného interpreta.

Ve čtvrtém ročníku druhého cyklu zahraje žák z paměti kadence, flažolety v pravé i levé ruce a hraje bez „pazvuků“. Vyhledává skladby podle svého zájmu a využívá k tomu internet, nabídku knihoven, archivů a dalších institucí. Při hře na pedálovou harfu chápe možnost použití „enharmonické záměny“ u tohoto

---

¹⁴ *Školní vzdělávací program*. Základní umělecká škola Ilji Hurníka, 2019. Dostupné z: <https://zusi.hurnika.cz/o-skole/dokumenty-ke-stazeni/>, s. 70-72 a *Školní vzdělávací program*. Základní umělecká škola Otakara Vondrovce, s. 145-148

nástroje a je schopen ji v kontextu skladby vyhledat a správně určit. Používá při hře všech sedm pedálů ve všech možných tóninách, tedy oba dva zářezy. Podle svého zájmu se profiluje při výběru programu absolventského koncertu a uplatňuje získané znalosti a dovednosti při přípravě závěrečného vystoupení.

2.2. Metodika práce učitele s žákem

Dosud nebyla sepsaná a vydaná žádná ucelená publikace, která by se zabývala metodikou práce hry na harfu. Vyučuje se na konzervatořích, kde ji profesor předává každému studentovi ústně včetně vlastních zkušeností. Student tak příslušné znalosti získá během studia samotného, ale i v průběhu povinné praxe na základní umělecké škole. Na následujících řádcích jsou shrnuty a popsány všechny potřebné dovednosti, které by měl žák během svého vzdělávání zvládnout, a na něž musí učitel bedlivě dohlédnout.

2.2.1. Sezení

Základním stavebním kamenem úspěchu při hře na harfu je správné sezení u nástroje. V první řadě je velmi důležité, aby si žák nastavil výšku židle tak, že jeho oko bude zhruba v úrovni přeladovacího kolíčku nebo přeladovací vidličky struny C první oktávy. Dalším nezbytným kritériem je rovné držení zad, na které je potřeba důsledně dbát. Nohy má žák mírně od sebe a přidrží je jimi nástroj, respektive svými koleny. Harfu by měl mít vybalancovanou. Zlehka si ji položí na pravé rameno, a to z toho důvodu, aby levá ruka dosáhla pohodlně a bez obtíží na spodní struny. Harfa by na rameni žáka neměla nikdy ležet plnou vahou, na což je rovněž nutné dát pozor. Pokud by učitel správné posezení žáka zanedbal, nejen že by se tak žákovi špatně hrálo a hůře by se mu učilo správné postavení rukou, ale mohly by se u něho rozvinout i zdravotní potíže závažného charakteru.

2.2.2. Postavení rukou

Správné postavení rukou je dalším nesmírně důležitým prvkem při učení se hře na harfu. Levý loket musí být mírně zvednutý. Pravá ruka se nad zápěstím opírá o desku. Obě ruce musí být v zápěstí v jedné rovině. Znamená to, že ruka se v

zápěstí nesmí zlomit do písmene L, ale ani ohnout do jeho náznaku. Pokud by žák toto základní pravidlo nedodržel, začaly by ho velice brzy chytat křeče do rukou a následně by se objevily záněty šlach. V neposlední řadě by se mu i špatně hrálo.

Taktéž prsty musí být ve správné pozici (poloze) - palec vztyčený nahoru, jako by žák ukazoval „like“, a zbylé prsty směřující volně dolů. Prsty je třeba při hraní zavírat dovnitř do dlaně ruky, zatímco palec hraje švihem přes prsty. Tím dochází k uvolnění ruky a navíc tak žák krásně „vytáhne“ tón. Při hraní by měly být zapojeny všechny svaly v prstech, zároveň je však nezbytné klást důraz na uvolněné pohyby. Žák by při hraní neměl být ani v sebemenší křeči.

2.2.3. Orientace na strunách

Základem hry na harfu je správná orientace žáka na strunách, proto si také hned na samém začátku osvojuje skutečnost, že všechny struny C mají červenou barvu a struny F jsou modré. Zbývající struny jsou bílé. Podle typu harfy (háčková či pedálová) jsou horní struny střeťové nebo nylonové a spodní struny kovové. Čím vyšší struna, tím je její zvuk průraznější. Žák by si měl proto brzy zafixovat, že na spodní struny musí hrát silněji, aby zněly stejně hlasitě jako struny horní.

2.2.4. Přeladování

Dalším krokem je seznámení žáka s principem přeladování strun. K tomu slouží u háčkových harf háčky a u pedálových harf pedály.

Pomocí háčku je možné přeladit strunu jen o půl tónu. Každý háček je potřeba přehodit rukou samostatně. Pro lepší orientaci při přeladování během hry jsou i háčky barevně rozlišeny stejnou barvou jako příslušná struna, tedy červeně háček struny C a modře háček struny F. Háček může být pouze ve dvou pozicích, a to buď v dolní poloze, nebo v horní. Jsou-li všechny háčky v základní pozici, tedy dole, je harfa laděna v Es dur. Na háčkové harfy lze hrát jen omezené množství skladeb, které mají předznamenání maximálně do čtyř křížků a tří béček.

Pedálem lze strunu přeladit až o celý tón. Pedálů je celkem sedm a ovládají je nohy. Pedály umístěné vpravo od středu ozvučného těla harfy jsou v režii pravé nohy a pedály umístěné vlevo sešlapává levá noha. Pedály nejsou barevně rozlišeny, žák se proto musí naučit, který pedál ovládá který tón. Každý pedál má tři polohy. Když je například pedál struny C v horní pozici, hraje tato struna tón ces, ve střední poloze zní tón C a v dolní pozici zahraje tón cis. Jsou-li všechny pedály v základní pozici, tedy nahoře, je harfa laděna v Ces dur. Na pedálovou harfu může žák zahrát v podstatě jakoukoliv skladbu.

V první fázi se žák učí hrát skladby, kde si všechny potřebné háčky či pedály nastaví před začátkem hraní. S rostoucí úrovní žáka a zvyšujícími se nároky na techniku hry si žák postupně osvojuje i přeladování háčků nebo pedálů v průběhu hry.

2.2.5. Dynamika

Dynamika se na harfě tvoří na základě toho, jak moc silně či intenzivně za strunu zabereme. Proto je velmi důležité, aby měl žák posílené všechny svaly v prstech, neboť jedině tak bude mít dobrou kontrolu nad dynamikou své hry. Nejprve učitel s žákem nacvičuje pouze dva základní dynamické rozdíly, a to forte a piano. I při hraní v pianu by prsty za struny měly zabírat pevně – jedná se o takzvané „tiché forte“. Tento nácvik je velmi důležitý proto, aby prsty po strunách jen neklouzaly a žák měl tak jistotu ve vkládání prstů. Někdy se také dynamický rozdíl forte – piano připodobňuje zvuku, kdy žák hraje forte uprostřed strun a piano u desky. Zvuk u desky je natolik jiný, že evokuje pocit piana. Jakmile zvládne hraní těchto dvou dynamik, dokáže pak už při hraní rozlišit i jemnější dynamiky, jakými jsou mezzoforte, fortissimo, mezzopiano a pianissimo.

2.2.6. Stupnice

Velmi důležitý pro žáka je nácvik stupnic. Zpočátku je cvičí pouze dvěma prsty, samostatně pravou rukou, pak levou a následně oběma rukama dohromady, a to v kombinacích 1. a 2. prstu, 1. a 3., 1. a 4., 2. a 3, 2. a 4. a 3. a 4. prstu. Dvěma prsty se hrají stupnice jen v rozsahu jedné oktávy. Po jejich zvládnutí

pokračuje žák v nácvičku stupnic třemi prsty v kombinacích 1., 2. a 3. a 2., 3. a 4. prstu. Stupnice třemi prsty hraje žák již přes dvě oktávy. Nakonec cvičí stupnice i čtyřmi prsty. Malíčkem se nehraje, neboť je příliš krátký oproti ostatním prstům, a nebylo by tak možné zachovat správné postavení rukou. Existují však jedinci, kteří mají malíček delší a někdy jej tak při hraní používají. Při hraní stupnic žák zároveň nacvičuje podkládání a překládání prstů. Právě v tomto technickém prvku je důležité správné postavení palce tak, že je palec výš, aby se ostatní prsty mohly bez problémů podložit. Je důležité, aby se při hraní jakkoliv nevytáčela ruka a zároveň zůstal pevný tón. Právě vyrovnanost a pevnost tónu je, kromě posílení prstů a tréninku jejich hbitosti, smyslem nácvičku stupnic.

2.2.7. Akordy

Dále je potřeba, aby se žák naučil hrát akordy. Patří mezi ně secco akordy, rozložené akordy a arpeggio.

Secco akordy jsou souzvuky všech tónů akordu, které zazní najednou.

Rozložené akordy jsou takové akordy, v nichž zní jednotlivé tóny akordu po sobě.

Arpeggio je rychlý rozložený akord.

Secco akordy a rozložené akordy trénuje žák souběžně. Arpeggio začíná nacvičovat až po úplném zvládnutí předchozích druhů akordů, a to z pomalého rozloženého akordu, který postupně zrychluje. Všechny uvedené akordy se nejdříve cvičí jako trojzvuky třemi prsty. Jakmile žák získá při jejich hraní jistotu v prstech, pokračuje ve cvičení čtyřzvuku čtyřmi prsty. U rozloženého akordu a arpeggia je důležitá srozumitelnost všech tónů, to znamená, že by měl být slyšet každý jeho tón stejně silně. Žádný tón akordu se nesmí ztratit nebo zapadnout. Tato zvuková vyrovnanost se v případě rozložených akordů nejlépe cvičí akcentací jednotlivých prstů. V praxi to znamená, že například u trojzvuku trénuje žák akcent nejprve třetím prstem, poté druhým a následně prvním prstem.

2.2.8. Prstová cvičení a etudy

Dalším pilířem ke zvládnutí hry na harfu jsou prstová cvičení různé náročnosti. Nejprve žák začíná těmi lehčími, která se zaměřují především na základy hry, jako je podkládání a překládání prstů, ale také na vyrovnanost tónu. Později se jejich pomocí rozvíjí i hbitost prstů. Nejčastěji používaná prstová cvičení sestavil Bochs a Erdeli.

Za stejným účelem později hraje žák i etudy. Mezi ty nejpoužívanější paří etudy pro harfu od Kastnera, Holého, Schuëckera, Zamary či Albertiho.

Obecným pravidlem zůstává, že prstová cvičení a etudy slouží ke zvládnutí určité technické dovednosti hráče. Etudy ani prstová cvičení se nehrají na koncertech, výjimkou jsou koncertní etudy.

2.2.9. Melodie a frázování

Každá skladba má svůj melodický vývoj a je rozčleněna do jednotlivých částí (frází). Žák by se měl naučit rozpoznat frázi, její vrchol a kam směřuje melodie. Směrem k vrcholu dynamika melodie stoupá, po vrcholu dynamika klesá. Před vrcholovou notou může být i lehké odsazení, aby bylo docíleno zdůraznění vrcholu fráze. Melodie by měla být zpívaná. Frázováním skladba „dýchá“. Není-li skladba správně rozčleněna na fráze a její melodie nikam nevede, nedává skladba smysl a postrádá tak hudební logiku. V tomto ohledu jde i hodně o žákův cit. Frázování je možné žákovi vysvětlit, pokud však necítí melodii, hraje se mu obtížně. V takovém případě pak hraje nepřirozeně až strojově. Tímto způsobem hrají skladby především menší děti, které ještě nemají plně rozvinutý přirozený cit pro klenutí melodie a frázování.

2.2.10. Tlumení strun

Žák by se měl také naučit jak a kdy utlumit struny. Možností, jak je utlumit, je více. Jedním ze způsobů je utlumení strun dlaní jen jedné ruky. Ten se používá především k utlumení spodních (kovových) strun. Další možností je utlumení strun dlaněmi obou rukou, čehož se využívá především na konci každé skladby a

dále v pomlkách. V průběhu skladby je také možné utlumit strunu tím, že žák vrátí prst na předchozí odehranou strunu, a tím ji utlumí.

Struny je dobré tlumit při každé změně harmonie, kdykoliv je to možné. V opačném případě by jedna harmonie přeznívala do druhé a vznikl by tak spíše shluk. Ticho také hraje významnou roli při vnímání hudby a hudebním prožitku.

2.2.11. Specifické techniky harfové hry

Hra na harfu v sobě skrývá i celou řadu specifických způsobů hry, které můžeme souhrnně nazvat zvukovými efekty. Mezi ty základní a nejčastěji používané, které by se měl žák během svého studia naučit, patří glissando, flažolet, hra u desky, trylek, bisbigliando, etoufféz a několik dalších efektů.

Glissando zahraje žák přejetím více strun jedním prstem. Směrem dolů jej hraje vždy palcem. Směrem nahoru hraje glissando zpravidla druhým prstem, někdy je však možné použít třetí prst. Jen zcela výjimečně se při glissandu používá čtvrtý prst, protože nemá dostatečnou sílu. Směrem nahoru je možné hrát také dvoutónové glissando v intervalech dvěma prsty zároveň. A to buď v přirozeném prstokladu 3, 2, nebo v obráceném 2, 3 tak, že jej hraje druhým prstem pod třetím. Dále je možné zahrát i akordové glissando třemi prsty současně, a to buď v přirozeném prstokladu 4, 3, 2., nebo v obráceném 2, 3, 4. Glissando je taktéž možné hrát nehty.

Flažolet zahraje takzvaným přepůlením struny. Struna tak zní o oktávu výš a její tón může připomínat zvuk zvonkohry. Hraje se vždy palcem. Levou rukou zahraje palec flažolet tak, že nejprve žák přitlačí bříškem pod palcem strunu, a teprve poté švihne palcem, aby zahrál tón. Může jej však zahrát i stejným způsobem jako pravou rukou na vyšších strunách. Pravou rukou přepůlí strunu tak, že ji přitlačí ohnutým druhým prstem (jeho prvním článkem) a poté švihne palcem. Flažolet je vždy v půlce struny, respektive v této úrovni je třeba strunu zmáčkнуть. Nejde však o to, jak silně strunu zmáčkne, síla zvuku flažoletu se tvoří palcem, kterým jej žák hraje.

Hrou u desky vzniká slabší zvuk, který má zároveň specifickou barvu. Žák tak hraje melodii co nejvíce u desky neboli na spodním konci strun. Při tomto

způsobu hry je důležité, aby měl stále správné držení rukou, což se týká především palce, který nesmí být nízko.

Trylek vzniká rychlým střídáním dvou tónů. Správně jej žák zahraje tak, že pravidelně střídá první a druhý prst s prvním a třetím prstem. Může jej však hrát i pouze prvním a druhým prstem. Trylek cvičí nejprve pomalu, poté jej zrychluje.

Bisbigliando je rychlejší trylek, který se tvoří dvěma rukama naráz. Žák jej zahraje tak, že pravidelně střídá první a druhý prst pravé a levé ruky vždy po dvou tónech, a to buď na dvou tónech, nebo v enharmonické záměně. Při této technice hry je potřeba dávat pozor na pazvuky, které vznikají v případě, že zavadí o rozeznělé struny.

Etoufféz je technika hry, kdy hráč bezprostředně po zahrání tónu zduší rozeznělou strunu. Hraní pak ve výsledku zní jako staccato. Hraje se pouze levou rukou. Pro pravou ruku technický prvek etoufféz neexistuje. Princip je celkem jednoduchý. Žák jej hraje palcem levé ruky a rozeznělou strunu hned zduší hranou bříška pod tímto palcem. Postavení ruky při hraní etoufféz je dost podobné jako při hře flažoletu.

2.2.12. Paměť

Paměť je pro hraní velmi důležitá. V případě hry na hudební nástroj rozlišujeme tři typy pamětí, a to paměť vizuální, mechanickou a sluchovou. Pro dokonalou hru je velmi důležité využívat všechny tyto druhy pamětí. Stane-li se totiž v průběhu hraní, že jedna z uvedených pamětí hráči „vypadne“, zachrání jej druhý eventuálně třetí typ paměti. Není vůbec vhodné, aby se interpret spoléhal pouze na jeden typ paměti. Především při trémě či větší zátěži pak může velice snadno nastat nepříjemná situace, kdy se ve skladbě zcela ztratí. Totéž se pak může stát i v případě, že má žák skladbu natolik obehnanou, že ji hraje zcela automaticky a má vypnutou vizuální paměť. Je tak velmi užitečné, aby si na každý řádek not psal stav pedálů proto, aby se dokázal v určitých úsecích chytit.

2.2.13. Cvičební režim

Důležité je rovněž, aby si žák osvojil i pravidelné cvičení a těžil tak z jeho výhod. Obecně platí pravidlo, že je lepší si cvičení rozfázovat do kratších časových úseků tak, aby si žák nepřehrál ruce. Pro malé děti by cvičení nemělo být velkou zátěží, proto cvičí v menší míře. Čím je žák starší nebo ve vyšším ročníku, tím příprava a cvičení vyžadují více času vzhledem k náročnosti repertoáru. Úplní začátečníci cvičí zhruba dvacet minut denně, starší žáci dvacet až třicet minut několikrát během dne. Ve výsledku tak mohou cvičit až tři hodiny denně. Nejedná se však o stálé opakování skladby od začátku do konce i s chybami. Cvičením se rozumí trénování především těch úseků, které jsou pro žáka náročné či obtížné, a stále v nich chybuje nebo si v nich není jistý, ať už se jedná o nesprávné noty, rytmus či dynamiku. Smyslem cvičení je odstranit chyby a získat jistotu při hraní dané skladby.

2.2.14. Ladění nástroje a výměna strun

Každý žák by si měl co nejdříve umět naladit svůj nástroj. K jeho naladění potřebuje ladící klíč a ladičku. Ladění harfy je velmi jemná činnost, a proto je nezbytné, aby si v něm každý našel správný cit. Často se totiž stává, že ladícím klíčem pootočí příliš. Malým žákům tak často pomáhají s laděním rodiče. Postupem času by měl být žák schopen určit i pouhým sluchem, jestli je struna nízko nebo vysoko.

Také výměnu prasklé struny by měl žák zvládnout velmi brzy. Existuje více způsobů navázání struny. Některé struny dokonce mají přímo na svém balení natištěný návod. Čím vyšší tón a tudíž kratší struna, tím je těžší ji navázat. Často se totiž stane, že struna prokluzuje. Musí se tedy buď uvázat lepší uzel, nebo zvolit jiný postup jeho vázání. Na internetu je možné najít tutoriály, které i spousta žáků využívá. I při této činnosti pomáhají malým žákům rodiče.

2.2.15. Hra z listu

Hra z listu je velmi užitečná a měla by být pravidelnou součástí výuky. V případě harfy je hra z listu mnohem náročnější než například u hry na klavír, a to díky

pedálům. Někdo má pro hru z listu větší předpoklady, je však možné se v ní i hodně vycvičit. Před hraním si žák rozmyslí předznamenání a zjistí, v jakém taktu je skladba. Během hraní z listu by se neměl zastavovat, vracet ani opravovat chyby, které zahrál. Tím, že učitel předloží žákovi noty, které žák nikdy předtím nehrál, a sleduje, jak obratně si s nimi před jeho zraky poradí, zjistí o něm řadu informací. Jednak pozná, jak rychle čte noty a jak se v této schopnosti zlepšuje. Dále může snadno zjistit, co dělá žákovi potíže, například čtení not v basovém klíči. Především dyslektický žák mívá velké problémy se čtením not současně v houslovém i basovém klíči. Učitel však tímto způsobem může odhalit i šikovného žáka, který doma necvičí a na hodinách jen celou dobu hraje z listu. Při přijímacích zkouškách na konzervatoř je hra z listu povinná. Později ji může využít při konkurzu, přijímacím řízení i v orchestru, a to v případě, že je do programu dodatečně zařazena skladba a hráč tak obdrží noty až na generální zkoušce.

3. Prezenční a distanční výuka

Prezenční výuka běžně probíhá kterýkoliv všední den, v případě ZUŠ v odpoledních hodinách. Žák je fyzicky přítomen v učebně školy a vzdělávání je realizováno v přímém kontaktu učitele s žákem. Žák má pevně stanovený den a čas, ve kterém se koná nejen hodina hlavního oboru, ale i ostatní povinné předměty související se studiem daného oboru. Takto zakotvený rozvrh lze změnit pouze ve výjimečných případech.¹⁵

Distanční výuka je forma vzdělávání, při níž je žák fyzicky oddělen od vyučujícího.¹⁶ Výuka probíhá ve stejný den a čas podle pevného rozvrhu, jen je realizovaná na dálku prostřednictvím IT technologií. Tento způsob výuky je zcela běžný například v Austrálii, kde žák bydlí velmi daleko a není pro něj možné se do školy dopravit. V případě vzdělávání v ZUŠ je tato forma výuky vynucenou novinkou uplynulých dvou let, a to v důsledku celosvětové pandemie.

Různorodé názory na distanční výuku nejen z řad mých harfových kolegů, ale i žáků a jejich rodičů, mě inspirovaly k výzkumu. Jeho cílem bylo zjistit, jakou měrou distanční výuka ovlivnila vzdělávání v oboru harfa na základních uměleckých školách a zdali by bylo do budoucna možné začlenit tuto formu výuky do vzdělávacího procesu. Výzkum proběhl v měsíci březnu 2022 formou anonymního dotazníkového šetření. Dotazník byl koncipován pro tři samostatné kategorie respondentů, a to pro učitele, žáky a rodiče. Pro každou kategorii byly vypracovány otázky tak, aby odpovídaly sledovaným kritériím.

Osloveno bylo dvacet dva učitelů, kteří vyučují harfu na základní umělecké škole. Těm byl prostřednictvím emailu odeslán odkaz na dotazník spolu s prosbou o poskytnutí odkazu zároveň i svým žákům a jejich rodičům. Na následujících řádcích jsou shrnuty výsledky dotazníkového šetření.

3.1. Učitelé

V případě učitelů se jednalo o otázky, které byly zaměřeny na rozvoj talentu žáka během distanční výuky, formy motivace a jeho píli. Dále se zaměřovaly na

---

¹⁵ *Prezenční studium* - *Wikipedie* [online]. [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Prezen%C4%8Dn%C3%AD_studium

¹⁶ *Distanční vzdělávání* - *Wikipedie* [online]. [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Distan%C4%8Dn%C3%AD_vzd%C4%9B%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD

techniku hry, výuku žáků v přípravném studiu a v prvním ročníku, komorní hru, efektivitu výuky a pravidelnost. Zároveň bylo zjišťováno, kolik žáků v důsledku distanční výuky ukončilo vzdělávání v oboru a přes jaké aplikace byla distanční výuka realizovaná.

Z celkového počtu oslovených učitelů se do výzkumu zapojilo pouze devět z nich. Jednalo se o dva učitele z věkové kategorie 21 až 30 let, tři z kategorie 31 až 40, dva z kategorie 41 až 50, jednoho z kategorie 51 až 60 a jednoho z kategorie 71+. Ve vzorku zúčastněných respondentů tak zcela chyběl zástupce z věkové kategorie do 20 let a z věkové kategorie 61 až 70.

Všichni tito učitelé se shodli na tom, že rozvoj talentu žáků probíhal během distanční výuky většinou pomaleji. Dvě třetiny se domnívají, že žáci byli během distanční výuky motivováni k rozvoji svého talentu méně, zatímco třetina učitelů se domnívá, že byli motivováni stejnou měrou jako při prezenční výuce. K motivaci žáků během distanční výuky využili všechny následující formy, které jsou seřazeny sestupně od nejvíce používaných až po ty nejméně. Jednalo se v 88,7% o školní koncerty, v 77,8% o soutěže, v 66,7% o poslechy, ve 44,4% o festivaly, ve 33,3% o harfové přehlídky, v 11,1% o online koncerty. Naproti tomu workshopy či masterclassy nebyly využity vůbec.

Víc jak polovina učitelů, a to 55,6%, se domnívá, že aktivita a píle žáků většinou během distanční výuky oproti prezenční výuce klesla, 44,4% se naopak domnívá, že byla stejná. Důvody poklesu připisují špatnému internetu, složité komunikaci během online hodiny, kdy se často i kvůli internetovému přenosu komunikovalo učitelé se žáky hůře, nebo učitel vnímal online komunikaci jako nedostatečnou, jelikož mu chyběla možnost hrát zároveň se žáky. Pro učitele bylo také složitější vysvětlit žákům, co po nich vyžadují, jako třeba postavení rukou a těla či prstoklad. Celá hodina tak probíhala mnohem pomaleji, a to žákům ubíralo radost. Někteří žáci prý byli i demotivováni a frustrováni, u jiných žáků byly zřetelné výkyvy v důsledku souběžné distanční výuky ve školách. U některých žáků však došlo i ke zlepšení na základě utlumení jiných aktivit či lepším využitím volného času.

Distanční výuka probíhala pravidelně, a to vždy ve stejném dni a čase jako prezenční výuka. Nejvíce učitelé využívali k online výuce harfy aplikaci Whatsapp (77,8%), Skype (66,7%) a Microsoft Teams (44,4%). Dále pak stejnou mírou Facebook/Messenger a Zoom (22,2%). Instagram, Jitsi Meet a Google Classroom

rovněž shodně, a to v 11,1%. Jeden učitel posílal svým žákům instruktážní videa, která natáčel, a nahrávky.

Ve 33,3% odpovědí nebyla asistence rodiče během online výuky nutná. V 66,7% však nutná byla, i když jen u některých žáků. U těch nejmenších žáků však byla nezbytná. V jednom případě i žák vyloženě potřeboval dohled. Jindy spíše rodič jen ze zájmu přihlížel, aby věděl, co se jeho dítě učí a mohl s ním pak pracovat a cvičit. Jinak se jednalo pouze o pomoc rodiče na začátku výuky, aby těm menším žákům zapnul a nastavil správně kameru, případně šlo o jeho či sourozencovu výpomoc při potížích s připojením.

V 77,8% měl učitel v době distanční výuky nějakého žáka v prvním ročníku či přípravce. Tito žáci povětšinou, a to v 62,5%, zvládli na dálku nácvik správné techniky. Jen v 37,5% nácvik správné techniky na dálku nezvládli.

Co se týká techniky hry žáků, kteří byli ve druhém a vyšším ročníku, tak žádnému z učitelů se nestalo, že by došlo k jejímu zhoršení plošně u všech jeho žáků. V 77,8% došlo ke zhoršení techniky hry jen u některých jeho žáků, 22,2% učitelů nezaznamenalo u této kategorie žáků žádné zhoršení v technice hry. V případě zhoršení techniky hry se jednalo především o držení rukou (87,5%), sezení u nástroje (62,5%), pohyby rukou (37,5%), tvorbu tónu (12,5%). Čtení not se u žádného žáka nezhoršilo. Jeden z učitelů se podělil o svoji zkušenost, že kamera zkresluje pozici ruky na harfě. Ruka tak vypadala jinak než ve skutečnosti, a to buď výš či níž, podle toho, kde měl žák umístěný mobil.

Komorní hra probíhala převážně formou online konzultací s jednotlivci (44,4%), ale i formou audio nahrávek, z nichž učitel následně vytvořil sestříhaný záznam (11,1%). Dále pak žáci posílali učiteli převážně videa, někdy ale také audionahrávky (11,1%). V ostatních případech komorní hra neprobíhala vůbec (11,1%), nebo učitel neměl žádného žáka s povinnou komorní hrou (11,1%). Pokud by však nějakého takového žáka měl, pak by probíhala formou videonahrávek (11,1%).

Učitelé při distanční výuce většinou (v 77,8%) nezvládli bez problémů probrat stejné množství látky jako při prezenční výuce. Našli se však i učitelé (11,1%), kteří se žáky zvládli bez problémů probrat stejné množství látky jako při prezenční výuce. V 11,1% nebyl učitel schopen toto posoudit.

Kvůli distanční výuce nenastal žádný dramatický odliv žáků oboru harfa ze ZUŠ. Osmi učitelům oboru harfa na ZUŠ neukončil žádný žák studium kvůli distanční výuce. Pouze jednomu učiteli ukončil studium kvůli distanční výuce jeden žák z celkového počtu deseti žáků.

Většina učitelů (77,8%) do budoucna preferuje pouze prezenční typ výuky. Najdou se však i tací (22,2%), kteří by do budoucna upřednostnili kombinovanou výuku.

3.2. Žáci

Množství otázek směřovaných na žáky bylo podstatně menšího rozsahu. Otázky byly koncipovány jednoduše a stručně tak, aby na ně žáci mohli jednoznačně a bez obtíží odpovědět, a neodradily je tak od jejich zapojení se do výzkumu. Cílem bylo především zjistit, jak byli žáci spokojeni s distanční výukou a jak se s ní byli schopni vzhledem ke svému věku vypořádat.

Výzkumu se zúčastnilo celkem 12 žáků. Z prvního stupně vzdělávacího cyklu v oboru harfa se do výzkumu zapojili čtyři žáci třetího ročníku, jeden žák čtvrtého ročníku, tři žáci pátého ročníku a jeden žák šestého ročníku. Z druhého stupně vzdělávacího cyklu pak tři žáci prvního ročníku.

Žáci měli nejprve zhodnotit, jak je distanční výuka harfy bavila, a to na stupnici od jedné do pěti, kde jedna znamenalo vůbec a pět hodně. Z vyhodnocení je zřejmá určitá vyrovnanost. Nejčastějším hodnocením žáků byl stupeň tři, ke kterému se přiklonili čtyři žáci, následoval stupeň číslo dva, jenž zvolili tři žáci. Poté získaly shodný počet hlasů stupeň jedna a pět, a to od dvou žáků. Ke stupni čtyři se přiklonil jeden žák.

Z pohledu žáků probíhala jejich distanční výuka v 83,3% pravidelně, v 16,7% nikoliv. Jako nejpoužívanější aplikace, kterou žáci používali k výuce, jednoznačně vede Whatsapp (83,7%). Dále pak žáci využívali aplikaci Facebook/Messenger, a to z 33,3%. Výčet aplikací používaných žáky k výuce uzavírá aplikace Skype, která byla využívána z 25%.

Žákům se většinou během distanční výuky dařilo pochopit, co po nich učitel harfy chce, a to dvěma třetinám respondentů (66,7%). Jedna třetina žáků (33,3%) však měla v tomto směru potíže. Distanční výuka harfy byla zároveň pro velkou

část žáků (pro 83,3%) náročnější než prezenční výuka. Pro 16,7% žáků distanční výuka náročnější nebyla.

V souvislosti s učením se hře na harfu by se 75% žáků líbilo učit se ji pouze v ZUŠ. 25% žáků by se více líbilo učit se ji v ZUŠ i z domova.

3.3. Rodiče

Rovněž množství otázek směřovaných na rodiče bylo značně redukováno, aby nebyli výzkumem nadbytečně zatěžováni. Cílem jejich zapojení se do výzkumu bylo zjistit, jakou měrou byli s distanční výukou harfy svého dítěte spokojeni, jakou intenzitou se pravděpodobně rozvíjel jeho talent a zda do distanční výuky byli zapojeni, a to ve smyslu potřebné asistence.

Do výzkumu se zapojilo 9 rodičů.

Dle názoru téměř všech rodičů (88,9%) probíhala distanční výuka harfy pravidelně. Pouze jeden rodič, tedy 11,1%, tuto skutečnost nevěděl. V 66,7% probíhala tato výuka výhradně ve stejném dni a čase jako při prezenční výuce. U 33,3% žáků tomu tak nebylo.

V 88,9% nebyla asistence rodiče během online výuky harfy nutná. V jednom případě (11,1%) fungoval rodič jako prodloužená ruka.

Šest rodičů, tedy 66,7%, se domnívá, že rozvoj talentu jejich dítěte probíhal během distanční výuky pomaleji. Dva rodiče (22,2%) se domnívají, že rozvoj talentu jejich dítěte probíhal během distanční výuky stejně rychle jako v průběhu prezenční výuky. Jeden rodič (11,1%) nevěděl, jak rychle vývoj talentu jeho dítěte v době distanční výuky probíhal.

Co se týká obecně distanční výuku harfy, tak šest rodičů, to je 66,7%, ji považovalo za dobrou a 3 rodiče, tedy 33,3%, za špatnou.

Ohledně typu výuky harfy by do budoucna 77,8% rodičů preferovalo pouze prezenční výuku. 22,2% rodičů by do budoucna preferovalo kombinovaný typ výuky, tedy zároveň prezenční i distanční výuku.

Závěr

Práce nejprve seznámila čtenáře obecně s výukou na základních uměleckých školách a jejich cíli při vzdělávání žáků. Dále představila základní atributy, s nimiž učitel základní umělecké školy pracuje – talent, motivaci a píli žáka.

Následně se věnovala výuce oboru harfa. Zde podrobně popsala školní vzdělávací program tohoto oboru a zároveň uceleně metodiku práce učitele s žákem.

Na samém konci ukázala základní rozdíly mezi prezenční a distanční výukou a vyhodnotila výsledky provedeného výzkumu prezenční a distanční výuky v oboru harfa. Vzhledem k malé účasti respondentů ve všech vytyčených kategoriích – učitel, žák a rodič – nebylo, bohužel, možné učinit jednoznačný závěr výzkumu.

Na základě vlastních zkušeností coby pedagoga harfy na ZUŠ se však domnívám, že by do budoucna bylo vhodné umožnit běžně kombinovanou výuku. Tato forma vzdělávání v sobě skrývá řadu výhod.

Při výuce „jeden na jednoho“ poskytuje tato forma vzdělávání mimo jiné i prostor ke změně dne a času hodiny na základě vzájemné domluvy učitele a žáka.

V případě, že má žák hodně učení či úkolů do základní, střední či vysoké školy, nebo pro něj byla výuka během dne náročná, mohl by se pak s učitelem domluvit na přesunu hodiny harfy na dobu, kdy bude více v klidu, a to třeba i na víkend.

Také má-li žák v době individuální výuky další program, jakým je například vystoupení s jiným kroužkem, tak v důsledku striktní prezenční výuky o svoji hodinu přijde, ačkoliv by ji rád měl. Pokud by byla možná kombinovaná výuka, mohl by si zameškanou hodinu po dohodě s učitelem nahradit online.

Distanční výuka je rovněž přínosná pro mladší žáky, tedy pro žáky prvního stupně základní školy, jejichž rodiče nemohou být na jejich hodině přítomni. Rodič se díky distanční výuce dozvěděl, jakou přípravu měl žák udělat na další hodinu, a mohl mu tak s ní snadněji pomoci.

Žáci od druhého stupně základní školy již distanční výuku zvládali sami bez jakékoliv pomoci ze strany rodičů. Dobře chápali, co po nich učitel chtěl a uměli si i rozvrhnout přípravu. Zároveň se během distanční výuky o vše více zajímali, a to kdykoliv během týdne, což při běžné prezenční výuce nikdy nedělali.

Seznam použité literatury a zdrojů

Knihy:

DOČKAL, Vladimír. Zaměřeno na talenty aneb Nadání má každý. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-840-3.

FOŘTÍK, Václav a Jitka FOŘTÍKOVÁ. Nadané dítě a rozvoj jeho schopností. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-297-3.

RYMEŠOVÁ, PhDr. Pavla a PhDr. Kateřina CHAMOUTOVÁ. Průvodce psychologií osobnosti a sociální psychologií pro distanční studium. Praha. ISBN 978-80-213-0814-5.

Školní vzdělávací program. Základní umělecká škola Otakara Vondrovce.

Elektronické zdroje:

Cíle základního uměleckého vzdělávání: [online]. [cit. 2022-03-21]. Dostupné z: <http://www.zuskynsperk.cz/umelecke-obory/>

Distanční vzdělávání - Wikipedie [online]. [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Distan%C4%8Dn%C3%AD_vzd%C4%9B%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD

Prezenční studium - Wikipedie [online]. [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Prezen%C4%8Dn%C3%AD_studium

Rodina.cz [online]. [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <https://rodina.cz/clanek8297.htm>

Školní vzdělávací program. Základní umělecká škola Ilji Hurníka, 2019. Dostupné z: <https://zusihurnika.cz/o-skole/dokumenty-ke-stazeni/>

Talent - co to je, druhy talentu [online]. [cit. 2021-11-30]. Dostupné z: http://cs.housepsych.com/talant_default.htm

Vyhledávání [píle] [online]. [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <https://vokabular.ujc.cas.cz/hledani.aspx?hw=p%C3%ADle>

Www.izus.cz [online]. [cit. 2022-03-21]. Dostupné z:
https://www.izus.cz/kontakt/seznam_zakladnich_umeleckych_skol_v_cr/

Základní umělecká škola - Wikipedie [online]. [cit. 2022-03-21]. Dostupné z:
https://cs.wikipedia.org/wiki/Z%C3%A1kladn%C3%AD_um%C4%9Bleck%C3%A1_%C5%A1kola

ZUŠ Kravaře - Úvodní stránka [online]. [cit. 2022-03-21]. Dostupné z:
<http://www.zuskravare.cz/>

Mailová korespondence:

MgA. Vendulka Vaňková, dne 14.4.2022

Ústní konzultace:

Jana Střížková, dne 15.4.2022

Šárka Bilanová, dne 17.4.2022

Příloha č. 1: Dotazník

Učitel:

1. Věková kategorie:

do 20

21 – 30

31 – 40

41 – 50

51 – 60

61 – 70

71+

2. Rozvoj talentu žáka během distanční výuky probíhal většinou:

Pomaleji

Stejně rychle jako při prezenční výuce

Rychleji

3. Žák byl během distanční výuky motivován k rozvoji svého talentu:

Méně

Stejnou měrou jako během prezenční výuky

Více

4. Vyberte všechny použité formy motivace žáků během distanční výuky:

Školní koncerty

Soutěže

Festivaly

Harfové přehlídky

Workshopy

Masterclassy

Poslechy

Jiné:

5. Aktivita a píle žáka během distanční výuky oproti prezenční výuce většinou:

Klesla

Byla stejná

Zvýšila se

Pokud klesla, můžete uvést důvod/y:

6. Probíhala distanční výuka pravidelně?

Ano

Ne

7. Distanční výuka harfy probíhala výhradně ve stejném dni a čase jako při prezenční výuce:

Ano

Ne

8. Přes jaké aplikace jste učil/a hru na harfu?

Facebook/Messenger

Whatsapp

Instagram

Skype

Microsoft Teams

Zoom

Jitsi Meet

Jiná

9. Měl/a jste v době distanční výuky nějakého žáka v prvním ročníku či přípravce?

Ano

Ne

Pokud jste odpověděl/a ano, zvládl takový žák na dálku nácvik správné techniky?

Ano

Ne

10. Zhoršila se technika hry u žáků, kteří byli ve druhém a vyšším ročníku?

Ano - u všech žáků

Ano - jen u některých žáků

Nezhoršila se u žádného žáka

Pokud jste odpověděl/a ano, vyberte, co všechno se u žáků zhoršilo:

Správné sezení

Držení rukou

Tvorba tónu

Pohyby rukou

Čtení not

Jiné:

11. Byla nutná asistence rodiče během online výuky?

Ano - u všech žáků

Ano - jen u některých žáků

Nebyla potřeba

Pokud jste odpověděl/a ano, můžete napsat důvod/y (např. potíže s připojením, dítě potřebovalo dohled, dítě odmítalo na dálku spolupracovat, rodič fungoval jako prodloužená ruka učitele apod.):

12. Jakou formou probíhala komorní hra?

Online konzultace s jednotlivci

Online se všemi členy najednou (jako tzv. konferenční hovor)

Videonahrávky a z nich jste vytvořil/a sestříhaný záznam

Audionahrávky a z nich jste vytvořil/a sestříhaný záznam

Jiná:

13. Při distanční výuce jsme zvládli bez problémů probrat stejné množství látky jako při prezenční výuce:

ano

ne

nevím

14. Kolik žáků oboru harfa ukončilo studium na ZUŠ kvůli distanční výuce?

Počet:

Z celkového počtu žáků:

15. Jaký typ výuky preferujete do budoucna?

Pouze prezenční

Pouze distanční

Kombinovaný

Žák:

1. V jakém ročníku studuješ harfu právě teď?

2. Jak tě bavila distanční výuka harfy?

1 (vůbec) – 5 (hodně)

3. Probíhala distanční výuka harfy pravidelně?

Ano

Ne

Nepamatuji se

4. Přes jakou aplikaci (aplikace) ses učil/a hře na harfu?

Facebook/Messenger

Whatsapp

Instagram

Skype

Microsoft Teams

Zoom

Jitsi meet

Jiná

5. Dařilo se ti během distanční výuky pochopit, co po tobě učitel harfy chce?

ano

ne

nevím

6. Distanční výuka harfy pro mě byla náročnější než prezenční:

ano

ne

nevím

7. Jak by se ti líbilo učit se hře na harfu?

Pouze v ZUŠ

Pouze z domova

V ZUŠ i z domova

Rodič:

1. Probíhala distanční výuka harfy pravidelně?

Ano

Ne

Nevím

2. Distanční výuka harfy probíhala výhradně ve stejném dni a čase jako při prezenční výuce:

Ano

Ne

Nevím

3. Byla nutná Vaše asistence během online výuky harfy?

Ano

Ne

Pokud jste odpověděl/a ano, můžete napsat proč (např. potíže s připojením, dítě potřebovalo dohled, dítě odmítalo na dálku spolupracovat, rodič fungoval jako prodloužená ruka učitele apod.):

4. Rozvoj talentu mého dítěte probíhal během distanční výuky:

Pomaleji

Stejně rychle jako při prezenční výuce

Rychleji

Nevím

5. Distanční výuku harfy jsem považoval za:

dobrou

špatnou

6. Jaký typ výuky harfy byste preferoval/a do budoucna?

Pouze prezenční

Pouze distanční

Kombinovaný